

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU (ŠVP ŠD)

Adresa školy:	Základní škola a Mateřská škola Jedlí, okres Šumperk příspěvková organizace, Jedlí 240, 789 01 Zábřeh
Zřizovatel :	OÚ Jedlí
Ředitelka školy :	Mgr. Marie Chamlarová
Kontakt:	zsams.jedli@seznam.cz, 588 881 738, 733 349 553
Vypracovala:	Mgr. Petra Applová

Obsah ŠVP ŠD:

1. Charakteristika, umístění, vybavení ŠD
2. Hygiena a bezpečnost v ŠD
3. Charakteristika dětí
4. Ekonomické a personální podmínky
5. Cíle školní družiny a kompetence
6. Program výchovy a vzdělávání
7. Obsahy a formy činnosti ve školní družině
8. Spolupráce s rodiči
9. Plán práce školní družiny
10. Zájmová činnost
11. Vnitřní řád školní družiny (viz příloha)

1. Charakteristika, umístění, vybavení ŠD

Školní družina je součástí školy, nachází se v prvním poschodí budovy. Pro svou činnost využívá obě třídy a počítačovou učebnu. Prostory jsou vybaveny novým nábytkem. Do vybavení družiny patří školní hry a stavebnice, výtvarný materiál, sportovní náčiní, interaktivní tabule, počítač s připojením k internetu, CD přehrávač. K pohybovým aktivitám slouží dětem školní zahrada, tělocvična v prostorách kulturního domu a obecní hřiště.

2. Hygiena a bezpečnost v ŠD

- ŠD naplňuje jedno oddělení do počtu 25 žáků.
- Oddělení družiny prostorově využívá k odpočinkové činnosti tři místnosti v prvním poschodí. Podlahovou krytinou na oddech žáků slouží koberec, pro rukodělnou činnost je PVC.
- Prostor ŠD je vybaven umyvadlem, odpovídajícím zářivkovým osvětlením, kobercem, který je pravidelně vysáván a PVC myté mokrou cestou, místnost je pravidelně větrána.
- Toalety pro žáky jsou umístěny v prvním poschodí školy, šatna v mezipatře.
- Lékárnička pro první pomoc je umístěna ve sborovně, telefonní čísla rodičů v případě úrazu jsou uvedena v třídní knize ŠD pro okamžité informování rodičů o úrazu žáka. Vychovatelka ovládá ošetření žáka a je zdravotně proškolená.
- Na začátku školního roku jsou děti poučeny o bezpečnosti a společenských normách ve škole, družině, na zahradě, při společných vycházkách a akcích školy. O poučení je veden záznam v třídní knize. V případě úrazu jsou děti opětovně poučeny o prevenci bezpečnosti.
- Skladba zaměstnání je tvořena každoročně s ohledem na rozvrh jednotlivých ročníků a přizpůsobena zájmovým kroužkům a mimoškolním zájmovým útvarům.
- V ranní družině (6:45 – 7:25) využívají děti odpočinku na koberci, volí klidové aktivity (společenské hry, vyprávění, malování, didaktické hry).
- Do klidového režimu po obědě je zahrnut odpočinek s poslechem, rozhovory s dětmi, výtvarná nebo hudební činnost, hry se stavebnicemi. Zájmová činnost je specifická pro málotřídní školu – více ročníků v jednom oddělení.
- Družina využívá prostory v blízkosti školy, zahradu, obecní hřiště, pořádá pravidelné vycházky do okolí přizpůsobené času odchodu žáků.
- Vychovatelka si děti zapsané do družiny přebírá od učitelky vykonávající dozor nad žáky v době oběda a přechází s nimi do prostor ŠD, dbá při tom na bezpečnost.
- Žáky, kteří mají odpolední vyučování nebo zájmové kroužky předává vyučující po ukončení výuky vychovatelce ŠD.
- Školní družina má zpracován a každoročně obnovován řád ŠD, používá roční plán ŠD, vychovatelka se přizpůsobuje školním akcím.
- K bezproblémovému chodu družiny je třeba vést žáky jednotlivých ročníků k příznivému sociálnímu klimatu, vzájemnému respektu, přátelskému vztahu ke spolužákům a pracovníkům školy, naučit je asertivně řešit konflikty – bránit se šikaně a patologickým jevům, vychovatelka je nápomocna při řešení problémů žáků.
- Rodiče se mohou informovat o chování dětí ve školní družině na třídních schůzkách. Vychovatelka je seznámena s Minimálním preventivním programem ZŠ o šikaně a ochraně zdraví.

3. Charakteristika dětí

Program školní družiny je koncipován pro děti školy, které bydlí v Jedlí, popř. dojíždějí z okolních obcí. Vzděláváme děti ve věku od 6 do 11 let, 1. – 5. ročník. Družinu mohou navštěvovat i nezapsané děti, které čekají na odpolední vyučování nebo na zájmové kroužky.

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžně zvláštní pozornost. Prozatím stupeň postižení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nevyžaduje vytvoření speciálních podmínek, je zajištěna plná integrace. Nadaným žákům budou přizpůsobeny volnočasové aktivity dle jejich nadání.

4. Ekonomické a personální podmínky

Ekonomické :

- Spotřeba tepla a světla je hrazena zřizovatelem v rámci rozpočtu obce pro ZŠ.
- Spotřební materiál pro prezentaci školy a školní družiny je hrazen z neinvestičních nákladů.
- Úplata za školní družinu činí 30 Kč za žáka měsíčně. Platba je strhávána ze zálohy vybrané na začátku pololetí.

Personální :

- Vychovatelka ŠD splňuje odbornou kvalifikaci vychovatelky v souladu s § 16 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Podílí se na akreditovaných kurzech a programech dalšího vzdělávání pedagogů. Vede zájmové kroužky žáků dle vlastní specializace a osobního zaměření.
- Vychovatelka podporuje všeobecný rozvoj žáků ve všech složkách vývoje, spolupracuje s učiteli a vede žáky ke vztahu ke své obci.

5. Cíle školní družiny a kompetence

Cíle:

Vycházejí z obecných cílů vzdělávací soustavy školského zákona. Cílem vzdělávání v ŠD je získávání a rozvíjení jednotlivých kompetencí.

1. Probouzet v žákovi kladný přístup ke škole a ke vzdělání, naučit jej rozlišovat čas práce a čas odpočinku a relaxace. Rozvíjet jeho osobní přístup k získávání nových vědomostí pro jeho osobní všeobecný rozhled, umožnit osvojení si strategie učení a motivovat pro celoživotní učení, podněcovat k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů, pomáhat rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi.
2. Výrazně motivovat nabízením zájmové činnosti a rozvíjet praktické dovednosti v zájmových činnostech, naučit vztahu k vlastnoručně vyrobenému výkresu, výrobku či naučené písni, využít dětské zvědavosti k samostatnému myšlení a tvoření vlastních prací,

naučit uvědomění si vlastní práce a citu k vytvořené věci, zhodnotit svou činnost a uvědomit si sebe, svůj čas na práci a odpočinek, své chování a své postoje (psychohygiena).

3. Naučit žáka správnému chování k pedagogům, občanům obce a ostatním dospělým.
  - Oslovování a zdravení a poznat rozdíl od zdraveních známých a dětí, žádost o pomoc ve škole při doučování, nezvládnutí učiva při nemoci, zdravení a pomoc starším občanům v obci.
  - Oslovování a etika při jednání s příchozími do školy.
  - Rozpoznání špatného člověka, předcházení a prevence před vlastním ohrožením,
  - využití preventivního protidrogového programu a šikany formou socializačních her.
  - Vést k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a hodnotám.
  - Vytvářet potřebu projevu pozitivních citů, rozvíjet vnímavost a citové vztahy k lidem.
4. Naučit žáka správným zásadám chování ke spolužákům a vrstevníkům.
  - Oslovování a zdravení, žádost o pomoc ve škole nebo při práci, nevyvolávat konfliktní situace, pomoc staršího mladšímu při činnostech.
  - Samostatné řešení problému, vytvoření postoje k problému.
  - Rozvíjet kamarádství, rozpoznávání lidí ve třídě, skupině, družině.
  - Vést ke komunikaci.
  - Rozvíjet schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.
5. Vést žáky aktivně ke vztahu k vlastnímu zdraví, zdravému prostředí ve společnosti a přírodě.
  - Učit žáky aktivně chránit zdraví a být za ně zodpovědný.
  - Vysvětlovat neznalé či nepochopitelné pojmy (ekologie apod.).
  - Využívat akcí preventivního programu proti šikaně a protidrogového programu.
  - Využívat vycházek a výletů do okolí, hledání zdravého prostředí pro živočichy a rostliny.
  - Pochopení a uplatňování zásad demokracie – Úmluva o právech dítěte (každý má svá práva, ale i povinnosti).

Kompetence:

Dlouhodobý proces, souhrn vědomostí, dovedností, schopností a postojů, které děti získávají v průběhu několikaleté docházky do školní družiny. Budou se prolínat všemi činnostmi zájmového vzdělávání.

1. *K učení:* Žák pochopí nutnost přípravy na vyučování, aktivně se účastní didaktických her a výukových programů na PC, v rámci sebevzdělávání samostatně čte a třídí informace, používá encyklopedie, Internet a zdokonaluje se v problémových předmětech. Učí se s chutí, práci dokončí, klade si otázky a hledá na ně odpověď, získané vědomosti dává do souvislosti, uplatňuje v praktických situacích a dalším učení.
2. *Komunikativní:* Žák je schopen kultivovaně vyjádřit své myšlenky, poznatky, názory v souvislém ústním projevu, naslouchá ostatním spolužákům a pedagogům a zapojuje se do diskuze.
3. *Sociální a interpersonální:* Samostatně rozhoduje o svých činnostech, uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje ohleduplnost, citlivost, rozpozná nevhodné chování, nespravedlnost, agresivitu, šikanu, spolupracuje ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, respektuje jiné, je tolerantní odlišnostem mezi lidmi.

4. *Občanské:* Respektuje přesvědčení druhých lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, chápe základní principy zákonů a společenských norem, je si vědom svých práva povinností (seznámení s řádem školy a ŠD, Úmluvou dětských práv spojenou s povinnostmi), chrání a oceňuje a podílí se na kulturním a historickém dědictví a aktivně se zapojuje do kulturního života (besedy o státních svátcích, významných dnech, vánočních vystoupeních, Den matek, vstup prvňáčků do ZŠ a odchod žáků 5. ročníku), chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy (Den Země, třídění druhotných surovin, společný sběr starého papíru, Zdravé zuby, besedy o přírodě).
5. *Pracovní:* Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, pracuje kvalitně s výhledem na funkčnost i citový výsledek výrobku, využívá svých získaných zkušeností v zájmu vlastního rozvoje a přípravy na povolání (pracovně – technická činnost).
6. *K trávení volného času:* Orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjet své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku volného času.
7. *K řešení problému:* Podněcuje žáka k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problému. Podporuje samostatnost, tvořivost a logické myšlení.

6. Program výchovy a vzdělávání

Je tvořen dle podmínek typu školy (málotřídní ZŠ, 1. stupeň), s ohledem na umístění školy (vesnická ZŠ).

1. Místo, kde žijeme:

- domov: okruh rodiny a jejích členů, organizace života rodiny, zdravé prostředí v rodině, posílení vztahu k rodině, výroba dárků pro členy rodiny
- škola: vstup do školy, bezpečná cesta do školy, okolí školy, školní režim, vytvoření kladného vztahu ke škole
- obec, kde žijeme: důležitá místa v obci, historie obce, obecní úřad, obchod, knihovna, doprava, podíl na prezentaci vlastními pracemi žáků, účast na vítání občánků, vánoční besídka pro veřejnost, velikonoční výstava, mikroregion, rozloučení se školním rokem
- naše vlast: besedy o státních svátcích a významných dnech republiky, pojmy vlastenectví/národ, vysvětlení historie dle Starých pověstí českých, Praha – hlavní město a její památky, ostatní významná města a místa v ČR.

2. Lidé kolem nás:

- soužití lidí v rodině, v kolektivu třídy a družiny, v zaměstnání, na ulici, základní komunikace mezi lidmi, jiná kultura (etnika)
- chování mezi lidmi – pravidla slušného chování (umím pozdravit dospělé, chovám se správně i ke spolužákům, principy demokracie), řekni mi svůj názor, budu naslouchat, mám problém – vyslyš mě
- vlastnictví – soukromé (neber, co není tvé), veřejné (máme společné hračky, nerozbíjej, nebo se přiznej, společně budeme uklízet), peníze
- právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dětí, související povinnosti dle brožury Dětská práva „Vím, co smím“.

3. Lidé a čas:

Správný režim dne při docházce do školy, správné využití volného času při sportu, pohybu (ne pouze sledování televize a hry na počítači), návštěva muzeí a památek, rozdělení ročních období do zájmových aktivit.

4. Rozmanitost přírody:

Vycházky a pobyty v přírodě, pozorování změn, určování, využití encyklopedií, následné výtvarné zpracování, péče o pokojové rostliny, ekologická výchova – ochrana přírody.

5. Člověk a jeho zdraví:

V návaznosti na učivo rozvíjet zkušenosti s ošetřením nemocného nebo zraněného, naučit používat potřebná telefonní čísla a naučit jak zavolat pomoc. Prevence protidrogového programu a prevence šikany. Poznávání sebe sama. Vést žáky ke zdravému životnímu stylu (sport, výživa).

6. Umění a kultura:

Vytvářet a zafixovat u dětí v průběhu několikaleté docházky do družiny kulturu chování, stolování, oblékání, cestování. Osvojení estetiky/krásna, vnímání světa a okolí tvořivě, citlivě. Umění se vyjadřovat neverbálně pomocí linie, tvaru, barvy, gesta, mimiky. Umění se vyjadřovat jazykem – dramatická výchova, obohacení emocionálního života. Použití nekonvenčních výtvarných technik, výstavy, módní přehlídky, nácvik kulturního pásma, dramatizace různých situací.

7. Informační a komunikační technologie:

- základy práce s počítačem (využití základních funkcí, dodržení pravidel bezpečnosti práce s hardwarem i softwarem, ochrana dat před poškozením, ztrátou, zneužitím)
- vyhledávání informací a komunikace (internet)
- zpracování a využití informací (práce s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru)

7. Formy a obsahy činnosti ve školní družině

Školní družina organizuje pravidelnou činnost oddělení (případně zájmových útvarů), spolupřádá příležitostné akce a v průběhu dne nabízí spontánní aktivity. Družina umožňuje žákům i odpočinek a různými formami i přípravu na vyučování.

Formy činnosti ŠD:

příležitostná výchova, rekreační činnost, zájmová činnost, odpočinková činnost

Příležitostná činnost není zahrnuta do standardní týdenní skladby činností. Jsou to besídky, výlety, výstavy, kulturní akce apod. (mohou být určeny i rodičům nebo širší veřejnosti).

Rekreační činnosti jsou odpočinkové aktivity ve smyslu klidových činností – poslechové činnosti, individuální hry, komunitní hry, didaktické hry, stolní hry apod. A také aktivní odpočinek, který kompenzuje jednostrannou zátěž během školního vyučování.

Zájmová činnost je pravidelná činnost, která je dána týdenní skladbou zaměstnání. Jedná se o organizované aktivity zájmových činností (kroužky).

Odpočinkové (spontánní) aktivity zahrnují každodenní individuální klidové činnosti po obědě, při pobytu venku. Vychovatelka musí při těchto činnostech nejen zajišťovat bezpečnost žáků, ale také navozovat a podněcovat některé jejich vlastní aktivity.

Další činnosti:

Příprava na vyučování probíhá formou didaktických her, tématických vycházek a dalších činností, kterými si žáci upevňují vědomosti získané ve školním vyučování.

Sebeobsluha při převlékání, svačině, obědu, úklidu hraček, komunikativní dovednosti – úcta a asertivita (zdravení, poděkování), sociální dovednosti – uplatnění svého názoru, spolupráce ve dvojicích a skupině, emocionální zvládnutí výhry a prohry, tolerance k ostatním.

Metody práce:

vysvětlování, komunikace, názorné simulace, soutěže, kresby, výtvarné techniky, hudba, zpěv, tanec, dramatizace, skupinové práce, individuální práce. Základním principem práce ve školní družině je hra a zážitek.

8. Spolupráce s rodiči

Školní družina se podílí na akcích organizovaných školou pro rodiče a veřejnost. Rodiče se informují o chování svých dětí ve školní družině průběžně během školního roku a na třídních schůzkách.

9. Plán práce školní družiny

Plán práce školního vzdělávacího programu je sestaven na dobu jednoho roku pro žáky 1. stupně ZŠ. Plán práce je sestaven v podobě ročního tématického plánu, každý rok je aktualizován a přizpůsobován podmínkám. Tématické okruhy vycházejí ze zájmů dětí, podmínek a možností školní družiny.

Obsah vzdělávání

- **Téma: Podzim**

Tematické okruhy:

začátek školního roku, škola, třída, družina, jídelna – stolování, hygiena stolování, pravidla slušného chování, úcta k dospělým, příroda na podzim, estetika, svátky a zvyky na podzim, pravidla silničního provozu

Cíle:

rozšiřování slovní zásoby a vědomostních obzorů, vyjasnění vztahu dítě – dospělý, vytváření vztahů dětí mezi sebou, eliminace nebezpečí na silnici, osvojení si metod práce s informacemi, rozvoj estetického citění, získávání nových poznatků použitelných v dalším životě, upevňování a rozšíření vědomostí o přírodě kolem nás, seznámit s tradicemi a svátky

Metody práce:

vysvětlování, komunikace, názorné simulace situací, hry, soutěže, kresby, výtvarné techniky, pracovní techniky

Výstup:

Žák pojmenovává dění kolem sebe, účelně využívá volný čas, citlivě vnímá okolní skutečnosti, dokáže vyhledávat informace, odpovědně plní svěřené úkoly, dává věci do souvislostí, dokáže diskutovat.

- **Téma: Zima**

Tematické okruhy:

příroda a zimní radovánky, zdraví, vánoční čas, estetika

Cíle:

osvojení si metod práce s informacemi, rozvoj estetického citění, získávání nových poznatků použitelných v dalším životě, rozšiřování znalostí a dovedností, využití praktických zkušeností, účelné trávení volného času, rozvoj pohybu, seznámení s tradicemi, rozvoj individuálních schopností

Metody práce:

vysvětlování, komunikace, názorné simulace situací, hry, soutěže, kresby, výtvarné techniky, hudba, zpěv

Výstup:

Žák pojmenovává dění kolem sebe, účelně využívá volný čas, citlivě vnímá okolní skutečnosti, dokáže vyhledávat informace, odpovědně plní svěřené úkoly, dává věci do souvislostí, dokáže diskutovat.

- **Téma: Jaro**

Tematické okruhy:

příroda, naše planeta, literatura, pracovní-technické činnosti, environmentální výchova

Cíle:

osvojení si metod práce s informacemi, rozvoj estetického citění, získávání nových poznatků použitelných v dalším životě, rozšiřování znalostí a dovedností, využití praktických zkušeností, účelné trávení volného času, rozvoj individuálních schopností, rozvoj slovní zásoby, odborná terminologie

Metody práce:

vysvětlování, komunikace, názorné simulace situací, hry, soutěže, kresby, výtvarné techniky

Výstup:

Žák pojmenovává dění kolem sebe, účelně využívá volný čas, citlivě vnímá okolní skutečnosti, dokáže vyhledávat informace, odpovědně plní svěřené úkoly, dokáže diskutovat, přijímá a plní odpovědně jemu svěřené úkoly, pracuje v souvislostech, účastní se diskusí a vyjadřuje vlastní názor.

- **Téma: Léto**

Tematické okruhy:

sport, prázdninová nebezpečí

Cíle:

osvojení si metod práce s informacemi, rozvoj estetického cítění, získávání nových použitelných v dalším životě, rozšiřování znalostí a dovedností, využití praktických zkušeností, účelné trávení volného času, rozvoj individuálních schopností rozvoj slovní zásoby, odborná terminologie

Metody práce: vysvětlování, komunikace, názorné simulace situací, hry, soutěže, kresby, výtvarné techniky, hudba, zpěv

Výstup:

Žák pojmenovává dění kolem sebe, účelně využívá volný čas, citlivě vnímá okolní skutečnosti, dokáže vyhledávat informace, odpovědně plní svěřené úkoly, dokáže diskutovat, přijímá a plní odpovědně jemu svěřené úkoly, pracuje v souvislostech, účastní se diskusí a vyjadřuje vlastní názor.

Součástí družiny je celoroční *Družinová hra* – každý měsíc žáci soutěží v zadané disciplíně (sportovní, vědomostní, výtvarné). Celkové vyhodnocení probíhá na konci 2. pololetí.

10. Zájmová činnost

Školní družina zahrnuje tuto zájmovou činnost:

- **Angličtina hrou pro 1. a 2. ročník** (1 hod. týdně)
- **Sportáček pro 1. ročník** (1 hod. týdně)
- **Počítače pro 1. – 3. ročník** (1 hod. týdně)
- **Počítače pro 4. ročník** (2 hod. každé sudý týden)
- **Šikulové pro 1. – 5. ročník** (2 hod. každý týden)

11. Vnitřní řád školní družiny

Je podrobně zpracován ve směrnici číslo 18